

פרשת דברים

ואצו אתכם בעת ההיא לאמר ה' אלוקיכם נתן לכם את הארץ הזאת לרישתה חלוצים תעברו לפני אחיכם בני ישראל כל בני חיל (ג, יח)

ופירש"י לבני ראובן ובני גד היה מדבר, וקשה הא גם חצי שבט המנשה עברו חלוצים, וכדאיתא ביהושע (ד' יב), ומאי נשתנה דינם של בני ראובן ובני גד שפירש"י דעליהם קאי קרא, מאלה של חצי שבט המנשה.

והנה כבר חידש לן הגרי"ז (בחי' עה"ת פ' וזאת הברכה) דאע"פ דמה שלקחו ב"ג וב"ר נחלתם בעבר הירדן היה ע"פ בקשתם, וקיבלו עליהם אותם תנאים ומכללם שיעברו חלוצים וכו', מ"מ התחייבותם לעבור חלוצים קיבלה תוקף של חוק ומשפט, באופן שאף אם ימחלו על נחלתם אינם נפטרים ממנו, עכ"ד.

ונראה דבזה נשתנו ב"ג וב"ר מחצי שבט המנשה, דכבר ביאר הרמב"ן (לעיל לב, לג) דחצי שבט המנשה לא ביקשו כלל ממשה נחלה זו עם ב"ג וב"ר, ורק כשחלק משה נחלת עבר הירדן באו הם ליטול חלק שם, עי"ש. וממילא אף שחצי שבט המנשה נתחייב באותם התנאים שהתנה משה עם ב"ג וב"ר, (דכיון דאתו הם מכח זכייתם של ב"ג וב"ר בנחלת עבר הירדן, לא עדיפו הם בהך נחלה), מ"מ אינו אלא מדין משפטי התנאים בעלמא, אבל לענין מה שנעשתה ההתחייבות דחלוצים לחוק ומשפט ע"פ ציווי ה', לא היה אצל חצי שבט המנשה שלא היו כלל בפרשה זו, שהרי תוקף חיוב זה אינו דבר התלוי כלל עם מציאות זכייתם בחלקם וכמו שנתבאר.

והשתא מדוקדקים היטב דברי רש"י, דהא קרא דואצו אתכם דקאי לענין הצווי שבא להם מאת ה', וכדמשמע בלישנא דקרא דלא תלה זה כלל בדעתם, זה אינו קאי אלא אצל ב"ג וב"ר שנתחייבו לעבור חלוצים כחוק ומשפט

מקור: נחלת בנימין